

Симпозијум “Религија и епистемологија”, Српско филозофско друштво, Београд, 17-19. јун 2005.

Српско филозофско друштво

Симпозијум
РЕЛИГИЈА И ЕПИСТЕМОЛОГИЈА
- програм -

Филозофски факултет, с.108
Београд, 17-19. јун 2005.

Симпозијум

РЕЛИГИЈА И ЕПИСТЕМОЛОГИЈА

Српско филозофско друштво, Београд, 17-19. јун 2005.

Програмски и организациони одбор

Раде Калик	Владан Перишић
Милош Арсенијевић	Владета Јеротић
Петар Грујић	Дејан Раковић
Мирослав Ивановић	Душан Пајин
Иван Вуковић	Милан Ћирковић

Година 2005. проглашена је годином физике. Повод је 100 година од Ајнштајнове *чудесне године (1905)*, и 50 година од смрти славног научника, који је по неким анкетама проглашен за *човека столећа*. Прошли век био је сведок *Треће научне револуције*, којој је управо физика дала одлучујући печат. Сам Ајнштајн је био централна фигура ове научне револуције, пошто је дао неколико епохалних доприноса чистој науци, али и значајан допринос теорији сазнања, односно епистемологији. С друге стране Ајнштајнов (пантеистички) однос према религији заслужује посебну пажњу, како по својем садржају, тако и упливу на интелектуалну атмосферу његовог времена.

Јубилеј (ортодоксно) нерелигиозног научника и епистемолога добар је повод да се размотри поново перенијално питање односа рационалног и интуитивног, епитомизираних научним знањем и религијским искуством. Да ли наука и религија имају неке заједничке атрибуте или се ради о двема сферама човековог искуства које немају заједнички пресек? Да ли се може говорити о религијском знању и шта епистемологија као таква може да каже о томе?

Наш културни миље налази се на размеђи између источњачког мистицизма и западњачког рационализма. У том контексту вредновање религиозног као таквог, критеријумима науке о знању, има за нашу средину посебан значај, како са историјско-политичког, тако и интелектуално-културолошког аспекта. На скупу се зато предвиђа учешће научних, филозофских и теолошких истраживача, афирмисаних у својим областима, који ће сучељавањем аргумената специфичних за своје области покушати да одговоре на питања егзистенције рационалног у религијском и ирационалног у научном.

У светлости текућих тензија у политичкој сфери, у којима верске заједнице у нас играју све проминентнију улогу, едукативни домет оваквих сучељавања не може се преценити. Позивају се сви заинтересовани да узму учешће у дискусијама током овог скупа, које се предвиђају после сваког предавања.

Моле се учесници да стриктно воде рачуна о предвиђеној сатници (30 минута за излагање и 15 минута за дискусију), као и да до Симпозијума припреме у електронској форми комплетан рад за Зборник (обима до 10 страна густог прореда, са маргинама 2,5 cm са свих страна, ћиричним фонтом Times New Roman величине 11, са референцама у тексту у угластим заградама по редоследу појављивања, и списком референци на крају рада).

ПРОГРАМ

Петак, 17. јун 2005.

Регистрација

08,30-09,00

Отварање Уводна реч: Раде Калик и Владан Перишић
09,00-09,30

Секција I Председавајући: Раде Калик

09,30-10,15 *Наука, лажна наука, квазирелигија, религија*

Петар Грујић

10,15-11,00 *О могућим сазнањима у односу науке и религије у XXI веку: нови човек у новом добу?*

Владета Јеротић

11,15-12,00 *Филозофски скептицизам и религиозна веровања*

Машан Богдановски

12,00-12,45 *Измењена стања свести у халуциногеном шаманском ритуалу: терапијске и епистемолошке импликације*

Часлав Хаци-Николић

Секција II Председавајући: Владета Јеротић

15,00-15,45 *Еволуциона биологија и религија: шта знамо и како сазнајемо*

Алексеј Тарасјев

15,45-16,30 *Шта психолози и психотерапеути могу да науче из Јеванђеља*

Снежана Миленковић

16,30-17,15 *Статус симболичког у религиозном искуству*

Мирослав Ивановић

17,30-18,15 *Од веровања ка знању*

Бојан Јовановић

18,15-19,00 *Епистемологија теонимске ономастике Паноније*

Антоније Шкокљев, Иван Шкокљев

Субота, 18. јун 2005.

Секција III Председавајући: Дејан Раковић

09,30-10,15 *Емпиријска наука наспрам религије*

Зоран Стокић

10,15-11,00 *‘Драги Бог се не коцка’, али баца коцкице!*

Ђуро Коруга

11,15-12,00 *Религијски смисао трансценденталног идеализма*

Иван Вуковић

12,00-12,45 *Стања свести у езотеријској пракси: епистемолошке импликације*

Петар Вујичин

Секција IV Председавајући: Петар Грујић

15,00-15,45 *Злоупотреба антропичког начела у сврхе креационизма: квазинаука ухваћена на делу*

Милан Ђирковић

15,45-16,30 *Епистеме Библије: четврта књига и четврта поруга*

Милоје Ракочевић

16,30-17,15 *О Логосу*

Владимир Ђоковић

17,30-18,15 *На епистемолошким темељима религијског искуства*

Вук Ускоковић

18,15-19,00 *Квантно-кохерентни и класично-редуковани модуси свести: епистемолошке и религијске импликације*

Дејан Раковић

Недеља, 19. јун 2005.

Округли сто Председавајући: Милош Арсенијевић

11,00-14,00

С Е К Ц И Ј А I (Председавајући: Раде Калик)

НАУКА, ЛАЖНА НАУКА, КВАЗИРЕЛИГИЈА, РЕЛИГИЈА

Петар Грујић
Институт за физику, Земун
grujic@phy.bg.ac.yu

Наука и религија су дистиктне сфере човековог менталног света, које немају заједнички пресек, како у онтолошкој, тако и у епистемолошкој равни. Између ове две сфере смештене су прелазне области, хибридног карактера, које се често појављују као сурогати рационалног и религијског. Мотивација за овакво прерушавање има више, од методолошког до политичког. Управо јављање несвојствених облика научног и верског најчешће и даје привид заједничког пресека рационалног и религијског, што са своје стране отвара простор за фиктивни конфликт између *epistēmē* и *stēdo*. Тај квазиполемички дијалог биће предмет нашег разматрања, пре свега са социолошког и епистемолошког аспекта.

О МОГУЋИМ САЗНАЊИМА У ОДНОСУ НАУКЕ И РЕЛИГИЈЕ У XXI ВЕКУ: НОВИ ЧОВЕК У НОВОМ ДОБУ?

Владета Јеротић
Православни богословски факултет, Београд & САНУ, Београд

На основу анализе скорашњих односа науке и религије, не сматрајући их непомирљивим или антиномичним, аутор износи неколико могућих будућих односа науке и религије, самим тим и теорије сазнања, подразумевајући при томе обострана мењања, непрестано утичући једна на другу. Нови човек у новом добу може да буде веома угрожен у својој егзистенцији и есенцији уколико се јаз између науке и религије буде у XXI веку продубљивао, уместо обогаћивао и снажио духовну свест човековог бића.

ФИЛОЗОФСКИ СКЕПТИЦИЗАМ И РЕЛИГИОЗНА ВЕРОВАЊА

Машан Богдановски
mbogdan@sezampro.yu

Епистемолози реч ‘скептик’ употребљавају за особу чија се сумња протеже много шире од религиозних учења, иако је ово ограничење на религију још увек распрострањено међу филозофским лаицима. У свом раду ћу се бавити питањем како неко ко сумња у све наше здраворазумске и научне судове о свету и себи самима може постати потенцијални савезник религиозних веровања. Сматрам да је овај наоко парадоксални став заузео прво Еразмо, а да су га затим темељно бранили такозвани скептички фидеисти Монтењ и Пјер Бејл. Да бисмо разумели њихов скептицизам, мораћемо посебну пажњу посветити разлици између античког и модерног, картезијанског скептицизма. Она ће нам помоћи да разумемо неколико битних тачака конгенијалности између филозофског скептицизма и хришћанске религиозности. Анализирајући те моменте, закључићу да је у оба случаја фундаментално схватање комбиноване одвојености од света и учествовања у свету истоветно, да и скептик и хришћанин на више него аналоган начин живе у свету, али нису *od* њега.

**ИЗМЕЊЕНА СТАЊА СВЕСТИ У ХАЛУЦИНОГЕНОМ ШАМАНСКОМ РИТУАЛУ:
ТЕРАПИЈСКЕ И ЕПИСТЕМОЛОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ**

Часлав Хаџи-Николић

Одсек за ментално здравље, Железнички здравствени завод, Београд
zavod@ztp.co.yu

Племена насељена на територији горњег тока Амазона користе халуциногене у напитку званом ајауаска (Ayahuasca) за специјални психотерапијски ритуал, који контролише шаман, а који се базира како на искуствима које му преноси учитељ, тако и на искуствима која сам стиче. Суштину ритуала представља улажење у свет "друге реалности" које прати визуализација и ослобађање индивидуалног и колективног несвесног садржаја, и, уз подршку шамана и учесника ритуала, болесник отпочиње трагање за сопственим идентитетом и местом унутар групе и у универзуму, да би на крају дошао до најважнијег: стицања осећања заштићености, сигурности које му пружају свемоћне силе са којима контактира током ритуала. Шаман болесника шаље у ову авантуру, прати га, прима и интерпретира догађаје из тог стања измењене свести као сврсисходне и значајне поруке које му омогућавају да коригује дисбаланс између позитивних и негативних утицаја који је, по његовом схватању, прави узрок свих несрећа, болести и још горих стања. Враћањем болесника у окриље заједнице, у којој поново осећа подршку путем поновног успостављања склада између индивидуе, групе којој припада и космичких сила, уклања се опасност која прети физичком, духовном, социјалном и културалном интегритету индивидуе и групе што је предуслов за постојање и опстајање здравог појединца и друштва.

Петак, 17. јун 2005.

15,00 – 19,00

С Е К Ц И Ј А П (Председајући: Владета Јеротић)

ЕВОЛУЦИОНА БИОЛОГИЈА И РЕЛИГИЈА: ШТА ЗНАМО И КАКО САЗНАЈЕМО

Алексеј Тарасјев

Одељење за еволуциону биологију, Институт за биолошка истраживања, Београд
tarasjev@ibiss.bg.ac.yu

Још од свог настанка средином XIX века еволуциона биологија је била у центру полемика о односу науке и религије, при чему су управо епистемолошка питања често заузимала важно место. Питање статуса концепције природне селекције, дискусија о метафизичким истраживачким програмима, као и покушаји да се разумевање основе целокупног нашег сазнавања света око нас заснује на еволуционој биологији (еволуциона епистемологија) који су, између осталих, обележили ове полемике, указују на ширину ове теме. У овом прегледу историје и тренутног стања односа еволуционе биологије и религије на терену епистемологије биће дата и могућа решења ових питања.

ШТА ПСИХОЛОЗИ И ПСИХОТЕРАПЕУТИ МОГУ ДА НАУЧЕ ИЗ ЈЕВАНЂЕЉА

Снежана Миленковић

Одсек за психологију, Филозофски факултет, Нови Сад
nenam@eunet.yu

Јеванђеља не престају да нас питају, ма какви одговори били нађени, каже психоаналитичарка Франсоаз Долто. Јеванђеља изражавају кроз митске слике једну мистерију, али и бројне истине, које је важно схватити и прихватити, а које нам помажу да се лично и професионално развијамо у правцу духовности. То су управо и разлози што сам се усудила да изнесем нека своја размишљања о томе шта ми као психолози и психотерапеути, који смо позвани да се бавимо исцељењем људске душе, можемо да научимо из Јеванђеља. При том не смемо никако да заборавимо да се људи налазе на различитом ступњу свога психолошког али и духовног сазревања. Данас се налазимо у условима наглашене потребе за духовношћу, трагањем за одговором о смислу постојања које себи све чешће постављамо. Наша духовна еволуција тече од изградње најпре личног ка изградњи надличног. Почетак пута је наша људскост. Ако не отворимо срце људским бићима, ако не волимо људе, укључујући ту и себе, биће нам тешко да волимо Бога. Показује се истинитост речи једног суфија: „Трагао сам за Богом и нашао себе. Трагао сам за собом и нашао Бога“. У том смислу је и однос психологије и психотерапије, као и религиозности и духовности, однос преплитања и надовезивања. На нашем путу да идемо даље и да се развијамо, Јеванђеља нам засигурно могу помоћи у томе.

СТАТУС СИМБОЛИЧКОГ У РЕЛИГИОЗНОМ ИСКУСТВУ

Мирослав Ивановић

Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд
ivanmiros4@yahoo.co.uk

Размотриће се место симбола у религиозном искуству, како религијског дискурса, тако и религијске праксе у ширем смислу. Симбол је посредник између два света, те на тај начин постаје централна категорија с обзиром на епистемолошки статус религијског искуства. Даће се и анализа епистемолошког статуса форми религијског дискурса.

ОД ВЕРОВАЊА КА ЗНАЊУ

Бојан Јовановић
Балканолошки институт САНУ, Београд
bojjan@buzzle.com

Сагледано у контексту архетипске психологије, Ајнштајнова тежња да открије принципе Божјег уређења света и завири у Божје мисли представља подстицајно полазиште за валоризацију религијског искуства. Будући да се ово искуство својом вредношћу исказује различитим од знања, поставља се питање њиховог међусобног односа. Уколико је вера претпоставка аутентичног духовног искуства, а не њена потврда, а религија подстицај знању, онда се и као једини могући пут показује у тежњи од веровања ка знању.

ЕПИСТЕМОЛОГИЈА ТЕОНИМСКЕ ОНОМАСТИКЕ ПАНОНИЈЕ

Антоније Шкокљев¹, Иван Шкокљев²
¹Интернационални анти-стрес центар (ИАСЦ), Београд
²Електротехнички факултет, Београд
skokljev@etf.bg.ac.yu

Научна етимолошка и семантичка истраживања топонима и хидронима Паноније утврдила су да они имају теонимни, митолошки, антрополошки и етнонимни садржај. Ономастика је архетипска, не припада санскриту и представља супстрат језика Панонских и Централно-Балканских земаља, а сачувана је и у античком грчком језику. Посебно је значајна ономастика хидролошког система Дунава, са својим адама и приобаљем, која представља аутономни религијски систем Олимпијског Пантеона. Истраживања имају лингвистички, религијски, филозофски, антрополошки, етнолошки и праисторијски значај, јер хидролошки систем Дунава у Панонији са својом ономастиком представља “живу“ теогонију и добру парадигму архетипског колективног несвесног. Поред тога, она истичу значај лингвистичке гносологије са интелектуално-културолошког аспекта.

С Е К Ц И Ј А Ш (Председавајући: Дејан Раковић)

ЕМПИРИЈСКА НАУКА НАСПРАМ РЕЛИГИЈЕ

Зоран Стокић
Машински факултет, Београд
milos1dj@ptt.yu

Однос нове науке према религији није могуће разумети ако се у ту слику не укључе, поред епистемолошких, и социолошки елементи везани за недеспотску културу западних градова. А либералну културу западних градова не можемо разумети ако не уђемо и у историјски процес њеног настајања. Полазећи од таквих претпоставки, у овом раду се показују неке кључне разлике које су у периоду од каролиншке ренесансе па све до данас постојале у друштвеној и духовној клими у деспотијама, с једне стране, и западним градовима, с друге стране. Показује се и да науку од религије најбоље можемо да разграничимо ако у фокус поставимо појам успешности предвиђања, а нарочито успешност смелих, неочекиваних предвиђања нових чињеница, које се или нису ни послушавале, или су бивале оповргаване у претходним или ривалским теоријама. Њутнова теорија, Ајнштајнова теорија или, на пример, теорија квантне механике - водиле су ка новим чињеницама, док се теорија религије показује потпуно неспособном да поуздано предвиђа нове чињенице, како у друштвеним тако и у природним наукама и животу уопште; штавише, она стално заостаје за чињеницама и покушава да ухвати корак са њима.

«ДРАГИ БОГ СЕ НЕ КОЦКА», АЛИ БАЦА КОЦКИЦЕ!

Ђуро Коруга
Центар за молекуларне машине, Машински факултет, Београд
dkoruga@mas.bg.ac.yu

За Ајнштајна се може рећи да је био *религиозни атеиста*, у чијем се уму, на њему својствен начин, остварио Боров принцип ‘*contraria sunt complementa*’. У време када је водио дијалог о заснованости квантне механике, а незадовољан њеним математичком основом на бази вероватноће, у одбрану своје тезе о њеној неадекватној заснованости ‘потеглао је аргумент’ Бога, речима ‘Драги Бог се не коцка’ (‘*Der liebe Gott würfelt nicht*’). Сама за себе, ван контекста целокупног Ајнштајновог опуса, ова мисао би могла упутити истарживача на погрешан закључак о устројству његовог менталног света и његовог односа према свету идеја. Мада је «дао задатак» Шредингеру да разради Де Бројеве таласе, и када је овај то урадио, а није укључио његову теорију релативности, вратио је рад Шредингеру уз критичке осврте и благо негодовање. Једноставно, можемо рећи да квантна механика, која је касније доживела тријумф, није била ‘на путу’ Ајнштајнове мисаоне нити. Да би се ово разумело треба имати у виду да је Ајнштајн био свестан ограничености физике, јер - сматрао је он – ‘само онај који истражује жива бића може схватити колико је физика још примитивна’. И стварно, када се данас анализира физика као систем сазнања, од Галилеја преко Њутна, до теорије релативности и квантне механике, тада се може видети да нека будућа физика неће бити ни ајнштајновска ни квантна, већ синергија њих две. У тој физици, као што је то већ показано у истраживањима осцилаторних процеса пептидних равни у протеинском ланцу, ‘Драги Бог се не коцка’, јер се очувава закон расподеле енергије пептидних равни у зависности од секундарне структуре протеина, али се ‘бацају коцкице’, и то сваког милијардитог дела секунде, да би се остварила расподела енергија осциловања на бази великих бројева. Чак, шта више, показује се да је ‘тројство’ (ДНК-протеини-вода) једно од главних обележја биолошког живота, што кореспондира у свету идеја (резличитом од нашег менталног света), где почивају и религиозни ентитети, јединству: Бог отац-Бог син-Дух свети. Све указује на то да је Ајнштајн био у праву када је рекао да су ‘све религије, науке и уметности гране једног дрвета’. Поставља се питање; да ли од ‘шуме’ података које је породила аналитичка савремена наука не видимо ово интегрално Ајнштајново ‘дрво’, и то из разлога што нисмо довољно развили синтетски приступ у науци који доводи до синергијских ефеката способних да породе једно ново виђење, не само слике реалности него и саму реалност.

РЕЛИГИЈСКИ СМИСАО ТРАНСЦЕНДЕНТАЛНОГ ИДЕАЛИЗМА

Иван Вуковић

Одељење за филозофију, Филозофски факултет, Београд

ivukovic@eunet.yu

Од свих замисли које је понудио својим читаоцима, за име Имануела Канта најчешће се везује доктрина трансценденталног идеализма, која разликује ствари по себи и појаве, устројавање појава приписује човеку и закључује да је домаћај људског сазнања ограничен на њихов поредак. Друга и трећа од ове три тезе имају епистемолошки карактер, а веза између њих успостављена је општим учењем по којем човек може сазнати једино оно што је сам створио. Сама подела стварности, с друге стране, има теолошко-онтолошки статус: ствар по себи јесте оно што је створио Бог, док је појава оно што је створио човек. Да би се то разликовање разумело, треба установити како је Кант поимао однос између Бога и човека у свој његовој сложености. Одговор на то питање, према ауторовом мишљењу, треба потражити у генези Кантове филозофије.

СТАЊА СВЕСТИ У ЕЗОТЕРИЈСКОЈ ПРАКСИ: ЕПИСТЕМОЛОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

Петар Вујичин

p.vujicin@energodata.co.yu

Проучавање феномена свести, а посебно људских стања свести, за разлику од веома скорашње преокупације Западне науке овим проблемом, може датирати готово три миленијума уназад када су свест испитивали и лично истраживали мистици из езотеријских традиција свих великих светских религија. У мистичним стањима, веома различити људи из потпуно различитих раса, у разним периодима и у разним религијама, долазе до истоветних искустава; разлике постоје само у језику и форми њиховог описа. Због ограниченог простора, овај рад је усредсређен на упоредну презентацију две езотеријске праксе које су биле најартикулисаније у опису резултата истраживања: Упанишаде, познате под колективним именом Веданта (Хиндуизам) и езотерично хришћанство према учењу једног савременог, достојног поштовања кипарског мистика, једноставно названог Даскалос (учитељ). Упадљиве кореспонденције између ове две традиције нађене су у свим њиховим аспектима, од макрокосмоса, структуре универзума, до микрокосмоса, структуре човековог сопства, човекових тела, човечјих стања свести, и прецизних техника за проширење и остварење виших стања свести - са значајним епистемолошким импликацијама, језгровито описаним у Патањђалијевим Јога сутрама: (I.49) Сазнање које се стиче на основу закључивања и проучавањем светих списа је једне врсте; али сазнање које се добија из самадија је много вишег реда; оно је изнад закључивања и светих списа; (I.48) У том самадију, каже се да је сазнање ‘испуњено истином’. Мада су мистици подигли своју свест до највиших могућих нивоа и описали димензије стварности и концепте света који су директно произишли из ових специјалних стања свести, ова стања се не могу досегнути разумом; мистична стања се могу проверити и она су разумљива само у мистичним стањима, у којима људи могу да сазнају оно што се не може сазнати у обичном стању свести. Обично стање свести је само једно специфично стање свести, а обичан концепт света само једна специфична перцепција света; све што се може добити из интелектуалног проучавања мистичних стања биће само апроксимација, интерпретација, симболички опис, и прича о Стварности, а не Стварност сама.

С Е К Ц И Ј А IV (Председавајући: Петар Грујић)

ЗЛОУПОТРЕБА АНТРОПИЧКОГ НАЧЕЛА У СВРХЕ КРЕАЦИОНИЗМА: КВАЗИНАУКА УХВАЋЕНА НА ДЕЛУ

Милан М. Ћирковић
Астрономска опсерваторија, Београд
mcirkovic@aob.bg.ac.yu

Биће размотрене две блиско везане теме: (1) злоупотреба антропичког начела као озбиљне теме у оквиру савремене космологије у сврхе креационизма која је постала готово опште место у савременом агресивном креационистичком дискурсу; и (2) проблем штете коју агресивна квазинаука (креационизам или астрологија) наноси озбиљним покушајима интердисциплинарног дијалога између природних наука, друштвених наука и религије. Антропичке коинциденције у космологији су емпиријски феномен који свакако захтева објашњење и једна од две озбиљне научне хипотезе понуђене ради објашњења је доиста оно што се стандардно назива “хипотезом дизајна”. Међутим, осим несрећне синтаксичке сличности, ова хипотеза нема готово ничег заједничког са креационистичком идеолошком конструкцијом познатом као “интелигентни Дизајн”. Разлика нажалост није у довољној мери осветљена ни у светској, а посебно не у домаћој филозофској литератури. Као што ћемо показати, ни највећи напори озбиљних теолога и теистички оријентисаних филозофа нису успели да преброде експланаторни процеп који раздваја космолошку хипотезу дизајна (у њеним разним варијантама); утолико мање изгледа на успех имају савремени креационистички пропагандисти. Овај посебни случај из домена космологије истовремено осветљава знатно општији проблем са којим се суочавамо у савременом свету: посесивност маркетиншки и идеолошки агресивне квазинауке нас омета у развоју истинског интердисциплинарног и интеркултуралног дијалога. Паралела са сличним, а ипак различитим, епистемолошким улогама и историјатима других квазинаучних дисциплина, као што су астрологија и алхемија, може бити веома корисна.

ЕПИСТЕМЕ БИБЛИЈЕ: ЧЕТВРТА КЊИГА И ЧЕТВРТА ПОРУГА

Милоје М. Ракочевић
Природно-математички факултет, Ниш
m.m.r@eunet.yu

Предочавајући да је подсвест, а не свест, кључна детерминанта човека, Сигмунд Фројд је закључио да је то трећа по реду поруга упућена васколиком човечанству (прва је била коперникански обрт у коме Земља није више била центар Света, а друга Дарвинов увид према коме човек и мајмун имају заједничко порекло). У овом раду предочавамо да се кључне детерминанте генетског кода не налазе у вишој, већ у најелементарнијој математици, и то не у било којој, већ тачно у оној која је садржана и у Четвртој књизи Старог завета Библије. А то сазнање, само по себи, може се сматрати – четвртом поругом, и то са аспекта перенијалног игнорисања (првенствено од стране науке, али и изван ње) рационалних сазнања садржаних у Библији.

О ЛОГОСУ

Владимир Ђоковић
Институт за нуклеарне науке „Винча“, Београд
djokovic@vin.bg.ac.yu

У раду је покушано да се разматрањем два од многобројних значења Логоса успоставе парадигмичке паралеле између појединих резултата модерне физике, митолошких представа и ставова који се могу пронаћи у филозофској и религиозној мисли. Закључено је да схватање Логос-а кроз односе реч-хармонија и смисао-мудрост отвара нове могућности за његово тумачење.

НА ЕПИСТЕМОЛОШКИМ ТЕМЕЉИМА РЕЛИГИЈСКОГ ИСКУСТВА

Вук Ускоковић
vuk.uskokovic@ijs.si

Тема овог рада биће темељи - од научно-филозофских темеља расуђивања преко предрасудних темеља свакодневних сазнања до вредносних, дубоко-етичких темеља исцртавања сваког тренутка живљења. Живот ћемо сагледати из аутопоиетичких, конструктивистичких и опште-системских перспектива из којих нам директно произилазе схватања метафоричности природе сваког описа - било научног, религијског или уметничког - као и неодрживости објективистичких становишта на темељима наших друштвених односа. Живот ћемо замислити не као пасивно примање импулса универзалног света, независног од суштине наше језгровите природе, већ као активно исцртавање (конструисање) света у спрези са природним инцијацијама (али не детерминантама) процеса перцепције, из чега ће произаћи и визија о Природи као божанственом учитељу, огледалу наших најдубљих тежњи и етичко-естетских вредности, на путу глобалне, упоредно информативне и спиритуалне еволуције.

КВАНТНО-КОХЕРЕНТНИ И КЛАСИЧНО-РЕДУКОВАНИ МОДУСИ СВЕСТИ: ЕПИСТЕМОЛОШКЕ И РЕЛИГИЈСКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

Дејан Раковић
Електротехнички факултет, Београд;
Интернационални анти-стрес центар (ИАСЦ), Београд
rakovicd@etf.bg.ac.yu; www.iasc-bg.org.yu

Придруживањем индивидуалне свести манифестно-макроскопски-квантном акупунктурном систему, и применом теоријских метода асоцијативних неуронских мрежа и квантне неуронске холографије комбинованих са квантном теоријом декохеренције, биће анализирана два когнитивна модуса индивидуалне свести, према јачини спреге свест-тело-окружење: слабо-спрегнути квантно-кохерентни директни (у религијско/креативним прелазним и измењеним стањима свести) и јако-спрегнути класично-редуковани индиректни (у перцептивно/рационално посредованим нормалним стањима свести) - уз услове узајамне трансформације два модуса, са значајним епистемолошким и религијским импликацијама.

Недеља, 19. јун 2005.

11,00 – 14,00

О К Р У Г Л И С Т О
“РЕЛИГИЈА И ЕПИСТЕМОЛОГИЈА“

(Председавајући: Милош Арсенијевић)

&

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ
“ЕПИСТЕМОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ У НАУЦИ“

Приређивачи: Петар Грујић и Мирослав Ивановић

Издавач: Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2004.

(Приказ књиге: Владимир Ђоковић)

Књига је зборник радова насталих из предавања која су држана на Семинару “Историја и епистемологија природних наука“, у Институту за физику од 1995. године; има 340 страна, и садржи 13 ауторских текстова:

Епистемологија и наука

Мирослав Ивановић

Наука у антици

Петар Грујић

Велика открића у физици XX века - женски допринос

Љиљана Добросављевић

Неке претпоставке развоја науке у Византији

Илија Марић

Еволуција, креационизам и поглед на свет

Алексеј Тарасјев

Lex unīca virum in natura - Руђера Бошковића

Александар Томић

Бор, Еверет и Шерлок Холмс: загонетни случај нестале квантне теорије

Милан Ћирковић

Седам великих математичких проблема или о Клеовој награди

Жарко Мијајловић

Философија логичког емпиризма: Рудолф Карнап

Радомир Ђорђевић

Класичне теорије оправдања индукције

Александар Гордић

Основни епистемолошки проблеми аксиоматско-дедуктивног модела физичке теорије

Стојан Обрадовић

Физичке теорије и метафизичка објашњења

Зоран Стокић

О примени математичких метода у историји и хронологији

Александар Липковски

Књига је намењена универзитетским и научним сарадницима, студентима и свима који се интересују за науку, њену историју и њене епистемолошке основе.